
Opazovanje in razčlemba nedeljskega obiska primestne gozdnate krajine v okolici Ljubljane

Author(s): Janez PIRNAT

Source: *Urbani Izziv*, No. 18, VREDNOTE IN VREDNOTENJE (december 1991 / December 1991), pp. 62-66

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44180684>

Accessed: 22-11-2018 14:09 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Janez PIRNAT

Opazovanje in razčlemba nedeljskega obiska primestne gozdnate krajine v okolici Ljubljane

Uvod

Dobro polovico Slovenije prekrivajo gozdovi, zato lahko upravičeno zapišemo, da je Slovenija gozdnata dežela. Človeku ni treba posebno daleč, da bi lahko stopil v gozd, saj se ta razprostira tako rekoč že na pragu Ljubljane. Zaradi tega so zlasti bližnji gozdovi prostor, kjer poteka velik del rekreacijskega (še posebej dnevnega) doživetja ljudi ali rekreacije ob koncu tedna. Razumljivo je, da imajo primestni gozdovi poudarjeno rekreacijsko vlogo, čeprav se zavedamo, da gozd ne predstavlja izključnega motiva za rekreacijo v določeni krajini, pač pa svoje prispevajo še ostale krajinske vrednote, kot so vodna telesa, jase, razgledišča, pozimi pa prostor nad inverzijsko plastjo ... Brez dvoma pa je gozd enakovredno privlačen krajinski element prostora.

V našem primeru gre za primestni gozd, torej prostor, kjer se vedno več prebivalcev urbaniziranih predelov srečuje z bolj ali manj (ne)okrnjeno naravo, tu si meščani oblikujejo poglede na naravno, na lepo in pristno. S tem pa si ti ljudje oblikujejo tudi pogled na gozdarstvo, torej na stroko, ki tako ali drugače lahko vpliva na oblikovanje polovice naše dežele.

Gozdarji se zavedamo, da ima prav primestni gozd poleg rekreacijske in estetske vloge še posebej poudarjen poučni pomen, saj se pogosto prav

tu oblikuje odnos do narave, s tem pa tudi odnos do bivanja seclanje in prihajajočih generacij.

Namen raziskave

Raziskava zaokrožuje serijo podobnih raziskav, ki so z enako metodo že vrednotile rekreacijski obisk določenih predelov. Tako so bili posneti podatki o rekreacijskem obisku na Šmarni gori (Anko, 1987), na predelu Katarine nad Ljubljano (Pirnat, 1990) in na južnem predelu Barja (Pirnat, 1991). Pričujoča raziskava predstavlja novost, saj smo tokrat prvič vrednotili rekreacijski obisk hkrati na vseh pomembnejših točkah okrog Ljubljane.

Z raziskavo smo želeli dobiti poleg absolutnih števil in s tem obremenitev posameznega predela tudi morebitne razlike med obravnavanimi točkami, zlasti po oblikah druženja, rekreacijski dejavnosti ter času prihoda. Končni cilj je, da bolje spoznamo vlogo in težo, ki jo imajo določene kulturno pogojene funkcije gozdov, s tem pa tudi realne ocene in potrebe po razvijanju teh vlog, kar je brez dvoma tudi naloga gozdarske stroke.

Opazovano območje

Opazovanja smo razdelili na 11 najbolj tipičnih rekreacijskih predelov, ki so razporejeni okrog in okrog Ljubljane, tako da nekako "zapirajo" celoten prostor: 1. Janče, 2. Orle, 3. Draga pri Igu, 4. Kurešček, 5. Iški Vintgar, 6. Podpeško jezero, 7. Rakitna, 8. borovniški Pekel, 9. Katarina nad Ljubljano, 10. Šmarna gora, in 11. Rašica.

Zavedamo se, da seznam potencialnih izletniških točk ni popoln, pomembno rekreacijsko točko predstavljajo vsaj še Slavkov dom, Toško čelo in Bistra, vendar nas je omejevalo število študentov, ki so opazovali rekreacijski obisk, izkušnje iz prejšnjih opazovanj pa potrjujejo, da smo z našim izborom vendarle zajeli glavni rekreacijski potencial okolice Ljubljane.

Opis točk in metode dela

Zaradi primerljivosti letošnjih opazovanj s prejšnjimi smo tudi tokrat izbrali prvo aprilsko nedeljo z lepim vremenom; letos je bil to 7. april. Pri

izbiri datuma smo se ozirali tudi na to, da se ta dan ne pokriva z veliko nočjo ali kakim drugim praznikom, ki bi lahko precej spremenil sliko. Izkušnje potrjujejo (Pirnat, 1991), da večina rekreativcev najraje obiskuje primestne gozdove pomladi in jeseni, saj prevladujejo poleti navadno drugi rekreacijski motivi. Tako predstavljajo pomladanski obiski morda najmočnejši rekreacijski pritisk na določen prostor.

Opazovali smo s 4. letnikom gozdarstva v okviru predmeta Osnove urejanja gozdnate krajine. Na vsaki točki smo imeli po dva opazovalca, ki sta ločeno beležila prihode in odhode med 8. in 19. uro. Beležili smo naslednje podatke: število obiskovalcev, smer gibanja, oblike dejavnosti ob prihodu, oblike druženja, vrste prihodov; vse to pa po posameznih urah in skupno.

Opazovalna mesta

1. **Janče** ležijo na nadmorski višini 792 m in nudijo številne možnosti za izlete v okolico, poleg tega pa se odpirajo od tu številni lepi razgledi. Opazovalno mesto smo postavili ob cesti pri transformatorju, malo pred vstopom v vas iz smeri Besnice.
2. Naselje **Orle** prav tako predstavlja vabljivo izhodišče za številne krajshe ali daljše izlete rekreativcev, in to le nekaj deset minut iz središča mesta. Opazovalno mesto smo postavili nad cesto ob severnem vstopu v vas.
3. **Draga pri Igu.** Ribniki v dolini Drage pri Igu so sicer umetnega nastanka, vendar so zaradi izjemnega pomena, ki ga imajo za živalstvo, razglašeni za naravni spomenik (Ur. l. SRS št. 23/86). Ker je močvirskega prostora vedno manj, je toliko pomembnejši prav predel Drage, saj se prav na področju ljubljanskega barja križata dve selitveni poti ptic. Poleg selivk najdejo tu primerno bivališče tudi številne stalne vrste, saj je dolina Drage odmaknjena od vsakodnevnega vrveža. Opazovalno mesto smo postavili ob cesti pri lovski koči ob zgornjem velikem jezeru.

4. **Kurešček** predstavlja s svojo lepo lego, nadmorsko višino (833 m) in bližino Ljubljane izjemno privlačno točko. V meglenih zimskih dnevih je Kurešček ena od bližjih točk, kjer se z avtom že povzpne nad megleno plast. V bližini je še več znamenitosti (Visoko s svojo znamenito cerkvijo). Opazovalno mesto smo postavili le malo nad križiščem cest za Rob in Visoko, proti gostišču na Kureščku.

5. **Iški Vintgar**, znamenita soteska, ki je vrezana, med Mokrcem in Krimom in je svojevrstna mejo med Dolenjsko in Notranjsko, predstavlja naslednjo privlačno točko, ki je lahko dostopna z avtom, hkrati pa ponuja sprehajalcem številne botanične, geološke in druge lepote, vse tja do sotočja Iške in Zale. Opazovalno mesto smo postavili ob cesti pred gostiščem.

6. **Podpeško jezero** je nekoč veljalo za najgloblje v Sloveniji, vendar ni zaradi za polovico zmanjšane globine nič manj privlačno za obiskovalce. Leži na nadmorski višini 290 m sredi močvirnate ravnice, ki se postopno spušča v vodo. Skoraj popolnoma okroglo kraško jezerce je zaeñkrat še dovolj odmaknjeno, da ostaja privlačno za ribiče in tiste obiskovalce, ki so jim bližji mirnejši kotički. Opazovalno mesto smo postavili tik ob betonski pomol, pri vstopu v jezerski predel.

7. **Rakitna** je zaradi svežega podnebja in sončnih in jasnih zim postala, podobno kot Kurešček, prijetno izhodišče za izlete v okolico. Predel je že kar precej oddaljen od Ljubljane, zato ostaja razumljivo, da bodo obiskovalci motorizirani. Poleg svežega podnebja in obilice sonca je tu primerno izhodišče za številne izlete. Opazovalno mesto smo zato postavili malo nad odcepom ceste za Gornji Ig, pri vstopu v planoto z ljubljanske smeri.

8. **Borovniški Pekel**. Opazovalno mesto smo postavili v soteski, malo nad gostiščem v Peklu. Soteska je izhodišče za samotne

sprehode proti Pokojišču ali celo do Cerknice, večina obiskovalcev pa pride vsaj do znanih slapov, zaradi katerih je ta soteska vpisana tudi v seznam naše naravne dediščine.

9. Predel **Katarine** predstavlja poleg Šmarne gore eno najbolj priljubljenih rekreacijskih točk v bližini Ljubljane. Značilnost tega prostora je, da je tu več samostojnih ciljev, ki so tudi dostopni z različnih smeri, to pa le še povečuje rekreacijsko privlačnost predela Katarine. Opazovalna mesta so bila tri in so pokrivala vse tri glavne cestne povezave: preko Toškega čela, preko Žerovnikovega grabna in cesto iz Medvod.

10. **Šmarna gora** je gotovo najbolj poznana rekreacijska točka

Ljubljane in je ni treba posebej predstavljati. Opazovalno mesto smo imeli na sedlu.

11. **Rašica** je poleg Šmarne gore eden izmed bolj poznanih osamelcev, ki sestavljajo zvezo med Polhograjskim in Posavskim hribovjem. Točka je dostopna z vozili iz Gameljn, peš pa tudi iz vseh ostalih smeri. Opazovalno mesto smo zato postavili na poti med kočjo in razglednim stolpom.

Rezultati opazovanj

Nedeljski utrip na vseh točkah kaže zvonasto krivuljo z viškom v zgodnjih popoldanskih urah.

Tudi letošnji rezultati kažejo značilno bimodalno razporeditev, ko sledi dopoldanskemu valu še močnejši val popoldan. (tabela 1). Zopet lahko

Tabela 1: Gibanja prihodov in odhodov obiskovalcev

		Ura											Skup.	%
		8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19		
1. Janče	Prihodi	3	47	17	12	15	9	26	21	28	11	5	194	2,0
	Odhodi	8	1	18	24	8	15	13	31	20	28	47	213	2,2
2. Orle	Prihodi	7	9	17	42	11	12	19	29	13	9	-	168	1,7
	Odhodi	8	23	14	10	18	6	10	20	4	9	-	122	1,3
3. Draga	Prihodi	-	-	16	7	4	12	38	41	15	6	3	142	1,5
	Odhodi	-	-	2	7	5	2	12	40	28	29	6	131	1,4
4. Kurešček	Prihodi	1	8	26	78	51	31	111	97	122	54	36	615	6,3
	Odhodi	1	2	24	9	23	47	64	93	126	99	78	566	6,0
5. Iška	Prihodi	5	10	5	26	60	66	134	130	112	72	14	634	6,5
	Odhodi	1	2	3	10	24	24	63	115	171	142	50	605	6,3
6. Jezero	Prihodi	6	17	40	58	52	85	139	180	174	156	48	955	9,9
	Odhodi	4	14	38	53	47	73	84	151	167	197	89	917	9,6
7. Rakitna	Prihodi	10	61	66	98	75	102	187	159	88	83	23	952	9,8
	Odhodi	12	14	9	7	40	82	71	85	219	251	207	997	10,5
8. Pekel	Prihodi	1	1	1	18	6	25	75	59	32	22	1	241	2,5
	Odhodi	-	-	-	5	6	16	23	67	58	48	13	236	2,5
9. Katarina I	Prihodi	22	36	27	49	36	62	67	74	40	22	10		
	Odhodi	8	6	20	12	21	48	56	54	80	104	15		
10. Katarina II	Prihodi	25	11	39	87	86	66	75	69	69	27	8	1672	17,3
	Odhodi	4	8	28	34	57	73	60	61	88	55	12	1534	16,1
11. Katarina III	Prihodi	34	21	67	73	87	46	107	86	88	44	12		
	Odhodi	1	7	45	34	30	60	99	114	118	90	32		
12. Šmarna g.	Prihodi	79	374	434	573	429	294	661	494	236	84	10	3668	37,9
	Odhodi	86	64	171	231	759	480	357	353	466	513	257	3737	39,3
13. Rašica	Prihodi	3	6	26	41	63	34	42	91	89	42	9	464	4,6
	Odhodi	2	5	22	49	69	33	44	83	90	44	12	453	4,8
Prihodi skup.		196	601	781	1162	975	844	1681	1530	1106	632	179	9687	
%		2,0	6,2	8,1	12,0	10,1	8,7	17,4	15,8	11,4	6,5	1,8	100	
Odhodi skup.		135	146	394	485	1107	959	956	1267	1635	1609	818	9511	
%		1,4	1,5	4,1	5,1	11,6	10,1	10,1	13,4	17,2	16,9	8,6	100	

ugotovimo, da gre tu predvsem za krajše poldnevne izlete v bližnjo okolico.

Na vseh opazovalnih mestih so opazovalci zabeležili 9687 prihodov in 9511 odhodov. Ta števila upoštevajo vsa opažanja na vseh točkah. Tako lahko zaključimo, da je ta dan obiskalo izbrani predel skoraj 10.000 ljudi. Razliko med prihodi in odhodi, to je 176 obiskovalcev, pojasnjujemo z naslednjim:

- Na Jančah so nekateri obiskovalci prihajali in odhajali tudi v smeri Litije, prav tako pa so ostajali v planinskem domu tudi po 19. uri.
- Na Orleah so bili nekateri "obiskovalci" tudi domačini, ki so zvečer ostajali doma.
- V Dragi so se nekateri obiskovalci vračali po stezi okrog jezera.
- Na Kureščku, v Vintgarju, na Rakitni in Katarini so številni lastniki počitniških hišic ostali tudi po 19. uri, ko smo končali z opazovanji. Prav tako so po tej uri ostajali obiskovalci v gostiščih, zlasti pri Jezeru, na Kureščku in Katarini.
- Nekateri obiskovalci so ostali na lepih razglednih točkah, predvsem na Kureščku, Šmarni gori, Rašici in Katarini.
- Seveda pa dopuščamo tudi možnost, da je prišlo do določenih napak pri naših opazovanjih. Kljub temu pa so razlike dovolj majhne, da omogočajo medsebojno primerljivost.

Najbolj obiskana točka je že po pričakovanju Šmarna gora, saj smo tu našli dobro tretjino vseh rekreativ-

cev (37,9%). Sledi ji predel Katarine, kjer smo ta dan našli 17,3% obiskovalcev. Poleg teh dveh predelov se je največ ljudi odločilo še za Podpeško jezero (9,9%) in Rakitno (9,8%). Sledijo Iški Vintgar (6,5%) in Kurešček (6,3%) ter Rašica (4,6%). Najbolj samotni predeli ta dan ostajajo Borovniški Pekel (2,5%), Janče (2,0%), Orle (1,7%) in Draga pri Igu (1,5%).

Letošnja raziskava se zelo dobro ujema s podobo prejšnjih tako da lahko dovolj prepričano ločujemo samotnejše in manj obiskovane predele, kot so Draga, Pekel, Janče, Orle in celo Rašica, od bolj znanih točk, med katerimi pa nesporno vodi Šmarna gora. Katarina letos ni imela toliko obiska kot v letu 1989, vendar pripisujemo nekaj nižji rezultat tudi dejstvu, da smo pred dvema letoma imeli več opazovalnih mest, ki so prostor popolnoma zaprla (Pimat, 1990). Kljub temu pa ostaja predel Katarine po številu obiskovalcev na drugem mestu.

1. Glavne oblike prihodov obiskovalcev

Oblika prihoda obiskovalcev je eden izmed najbolj zanimivih podatkov, saj nam hkrati pove veliko tako o naravnih danostih kot tudi o infrastrukturni opremljenosti določenega predela. S tem pa se vsaj posredno že nakazujejo določeni morebitni konflikti v prostoru. Tako ločujemo izrazite rekreativne oblike (sprehod, trim, hoja s psom, tudi kolo in gorsko kolo), posebej pa motorizirane oblike prihoda (avtomobil, tudi moped).

Šmarna gora seveda največ prispeva k 55% vseh prihodov, ki zajemajo pešce. Na ostalih točkah so prevladovali avtomobili, kar je glede na oddaljenost večine točk tudi pričakovano in razumljivo. Morda je zanimiv še podatek o ostalih oblikah prihodov, kjer prevladujejo kolesa pred mopedi. Zanimivo je, da je v enem letu močno poraslo število gorskih koles. V lanskem raziskavi smo na južnem obrobju Barja našli 117 prihodov s kolesi in sedem z gorskimi kolesi (Pimat, 1991). Letos pa je isti prostor (točke 2-8) obiskalo 163 ljudi z navadnimi in 71 z gorskimi kolesi.

2. Časovna dinamika glavnih vrst prihodov

Večina prihodov ne glede na obliko narašča in doseže višek med 11. in 12. uro, potem se nekoliko umiri in ponovno povzpne med 14. in 16. uro ter se potem do večera postopno umiri. Rezultat potrjuje ugotovitve, ki smo jih že omenili, namreč da gre v tem primeru v veliki meri za družinsko poldnevno obliko rekreacije, z "odmorom", ki ga predstavlja čas okrog kosila.

3. Glavne oblike druženja obiskovalcev

Oblike druženja so poleg oblike prihodov najbolj pomemben vir informacij, saj povejo načrtovalcu rekreacije največ o socialnih značilnostih ljudi, ki obiskujejo določen prostor. Iz oblik druženja lahko vsaj posredno sklepamo o vedenjskih značilnostih in zahtevah, o dinamiki, gostitvah, zahtevani infrastrukturi in o (ne)združljivosti različnih skupin na istem prostoru. Tudi tokrat beležimo dogodek in ne števila ljudi! Tako je enakovreden dogodek prihod posameznika kot tudi prihod družine.

Tudi rezultati letošnjih opazovanj potrjujejo, da so najmočnejše zastopane tiste skupine obiskovalcev, ki se želijo sprostiti v miru, ki torej iščejo v prostoru določeno intimitet. Tako so prevladovale predvsem družine, sledili so jim pari, samotarji in dvojice, na koncu pa ostajajo skupine vrstnikov.

Tabela 2: Glavne oblike prihodov obiskovalcev

Prihodi	Peš			Kolo	Gorsko kolo	Moped	Avto	Skupaj
	Sprehodi	Trim	Spsom					
1. Janče	21	-	2	1	1	2	167	194
2. Orle	30	8	7	1	9	2	111	168
3. Draga	48	-	4	15	4	13	58	142
4. Kurešček	131	-	12	2	1	10	459	615
5. Iška	12	-	4	23	24	24	547	634
6. Jezero	154	2	12	121	35	97	534	955
7. Rakitna	15	-	7	-	4	3	923	952
8. Pekel	213	8	13	2	3	2	-	241
9. Katarina	430	69	48	10	33	35	1047	1672
10. Šmarna g.	3353	158	142	-	9	2	4	3668
11. Rašica	386	5	43	-	10	2	-	446
Skupaj	4793	250	294	175	133	192	3850	9687
%	50	2	3	2	1	2	40	100

Pregled po točkah kaže na določena nihanja. Tako bi lahko ločili točke, kjer prevladujejo posamezne oblike druženja.

- Na Jančah so prevladovali družine in pari, dovolj zastopani so še samotarji.
- Na Orlah so prevladovali družine, enako pomembni so samotarji.
- V Dragi ni bilo izrazitih nihanj, prevladovali so družine, ki jim tesno sledijo pari, dvojice in posamezniki.
- Kurešček so najbolj obiskovali pari, sledijo jim družine.
- Iški Vintgar so najmočnejše obiskovale družine in tesno za njimi pari.
- Pri Podpeškem jezeru so močno prevladovali posamezniki, ki jim sledijo dvojice.
- Na Rakitni prevladujejo družine in pari.
- Katarino so ta dan najmočnejše obiskovali pari, ki jim sledijo družine.
- Družine so bile najbolj številne tudi na Šmarni gori, tu so pogosti tudi pari in samotarji.
- Na Rašici so prevladovali samotarji, ki jim tesno sledijo družine in pari.

Družine so prihajale po različnih točkah različno. Izrazit dopoldanski višek opazimo le na Orlah, ko so šli domačini k maši. Sicer pa se je večina družin odpravila na popoldanske izlete, največ s prihodom med 14. in 16. uro. To velja za Drago, Kurešček, Iški Vintgar, Jezero, Rakitno in Pekel. Določeno izjemo predstavlja še Šmarna gora, ki so jo družine obiskovale nekoliko bolj dopoldne. Predel Katarine so družine obiskovale bolj enakomerno ves dan.

Zelo podobne ugotovitve veljajo tudi za pare, nekaj razlik pa opazimo pri samotarjih in dvojicah. Tu ni tako izrazitih konic, obiski so čez dan enakomerneje razporejeni, čeprav je tudi tu glavni višek v zgodnjih popoldanskih urah.

Obe kategoriji vrstnikov sta se na posameznih točkah sicer pojavljali, vendar ne zelo pogosto in množično. Kljub temu lahko zaključimo, da sta obe skupini vrstnikov prihajali največ popoldan.

Ugotovitve

Enodnevno opazovanje rekreacije predstavlja le izsek, zato šele večkratne ponovitve potrdijo ali ovržejo določene domneve o prostoru. Letošnji podatki so sicer prvič zbrali celoten rekreacijski utrip v gozdnati krajini okrog Ljubljane, vsak zase in tudi vsi skupaj pa so vendarle primerljivi s predhodnimi delnimi opazovanji. Ker so si rezultati dovolj podobni lahko zaključimo:

Najbolj priljubljena točka ostaja Šmarna gora, sledi ji predel Katarine.

Največ miru ponujajo predeli Drage pri Igu, borovniški Pekel, okolica Orel in Janč.

Ostale točke so sicer dovolj poznane in obiskane, vendar je tudi v njihovi okolici mogoče najti lepe in mirne predele.

Povsod, razen morebiti na Šmarni gori, je dovolj prostora, da se ljudje z različnimi interesi lahko umaknejo drug drugemu, tako da do konfliktov med različnimi skupinami zaenkrat še ne prihaja.

Sklepi

Opazovanja obiska in rekreacijskega vedenja v okolici Ljubljane kažejo:

- Predel je priljubljen, saj ljudje obiskujejo vse znane točke (letos skupaj skoraj 10.000 ljudi na dan).
- Prevladujejo poldnevni izleti (bimodalna razporeditev).
- Prevladujoča oblika rekreacije je izletništvo.
- Prevladujoča oblika druženja na večini predelov ostajajo družine, pari in posamezniki.
- Prevladuje želja po določeni intimnosti v prostoru.
- Poglavitna oblika prihodov so avtomobilisti in pešci.
- Gozdarstvu se ponuja priložnost, da v tem prostoru načrtno naveže stike z javnostjo kot stroka, ki skuša po naravnih načelih gospodariti z obnovljivimi naravnimi viri. Predlagamo rešitve v bliki malih učnih poti, krajših naravoslovnih poti in informacijskih tabel na vseh pomembnejših točkah. Različne tematike pa bi vse te točke povezoval v gozdarsko "transverzalo".

Tabela 3: Oblike druženja obiskovalcev in število

	Sam	Dvojica	Par	Mlajša skupina vrstnikov	Starejša skupina vrstnikov	Družina	Nepopolna družina	Dve ali več družin	Večja mešana skupina	Organizirana skupina
1. Janče	16	12	24	1	5	19	4	-	1	-
%	20	15	29		7		28		1	
2. Orle	30	14	11	4	1	16	9	-	1	-
%	53	16	13	6		30				
3. Draga	11	13	15	2		9	7	-	-	2
%	20	22	25	3		27			3	
4. Kurešček	32	23	80	6	7	68	8	-	-	-
%	14	10	36	6		34				
5. Iška	28	34	75	24	6	58	20	-	-	-
%	11	14	31	12		32				
6. Jezero	171	102	63	45	5	50	22	2	2	-
%	37	22	14	11		16				
7. Rakitna	49	26	135	14	24	117	19	1	-	-
%	13	7	35	10		35				
8. Pekel	10	3	27	10	2	26	6	3	-	-
%	12	3	31	14		40				
9. Katarina	126	70	261	15	29	168	45	1	-	2
%	18	10	36	6		30				
10. Šmarna g.	310	203	310	50	57	202	198	43	85	-
%	21	14	21	8		30			6	
11. Rašica	60	20	40	8	13	25	26	3	2	-
%	30	10	20	11		28			1	
Skupaj	843	520	1041	179	149	758	364	53	90	4
%	21	13	36	9		29			2	

TOČKA	VSEBINA
1. Janče	Splošno o pomenu gozda v krajini, osnovni podatki o ekosistemih in različnih krajinskih tipih, E6.
2. Orle	Splošno o ruralnem prostoru nekdanj in danes. Poselitveni tipi in razvoj krajine.
3. Draga pri Igu	Ornitologija, zoocenotska vloga, močvirski ekosistemi.
4. Kurešček	Zgodovina, umetnostna zgodovina okoliškega prostora, etimologija imena. Združbe.
5. Iški Vintgar	Geologija, morfologija, funkcije, pomen dediščinsko-varstvene in raziskovalne vloge gozda.
6. Podpeško jezero	Barje in barjanska krajina, zgodovina, poselitev, današnji pomen
7. Rakitna	Rekreacijska infrastruktura, posegi v gozdni prostor, živalstvo.
8. Pekel	Geologija, slapovi, dediščina, E7, popotništvo.
9. Katarina	Zaradi obširnega prostora samostojna učna pot. Posamezni krajinski tipi, združbe, gojenje gozdov in pomen strokovnega gozdarskega dela.
10. Šmarna gora	Ljubljana in njeno širjenje v prostor, zaplata, matica, koridorji.
11. Rašica	Sistemi poljske delitve, vloga gozdnih ostankov v agrarni krajini.
12. Bistra	Skupaj s TMS bi bila kratka učna pot posvečena zgodovini in današnjemu stanju v gozdarski mehanizaciji.

Zavedamo se, da je takšen projekt zahtevno vendar ne nemogoče delo. Predvsem pa bi morali zagotoviti financiranje za postavitev, vzdrževanje in vodstvo po teh poteh, in sicer verjetno najlažje iz sredstev za financiranje javne gozdarske uprave.

V takšnem razvoju stroke vidimo pot, ki bo povezovala stroko in širšo javnost, s tem pa tudi utrdila zavest o potrebi modrega gospodarjenja z naravo.

Janez Pimat, spec., dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo

Viri:

B. Anko, Analiza nedeljskega obiska primestnega gozda na primeru Šmarne gore. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 29, Ljubljana, str. 59-84, 1987.

J. Pimat, Opazovanje in razčlemba rekreacije v primestni gozdnati krajini - Katarina pri Ljubljani. Gozdarski vestnik, 6/1990, str. 288-296, 1988.

J. Pimat, Opazovanje in analiza rekreacije v primestni gozdnati krajini - Južno obrobje Ljubljanskega barja. Gozdarski vestnik, 6/1991, str. 284-293, 1991.

Breda OGORELEC

Predpisi o oblikovanju naselij (2)

Zgodovina predpisov na Slovenskem

V prejšnji številki smo pisali o nekaterih pomanjkljivostih veljavnih predpisov o oblikovanju naselij z željo, da bi se stanje izboljšalo. Tokrat se oziramo v preteklost in predstavljamo zgodovino tovrstnih predpisov na Slovenskem. Prepričani smo, da bo marsikateri sto in več let star paragraf vzbudil zanimanje. Zaradi preobsežnosti gradiva žal ne moremo navesti vsebine vseh določb urbanističnega značaja, temveč le izbor nekaterih posebej zanimivih.

Neformalni in pravni nadzor nad gradnjo

Nadzor nad tem, kje in kako se bo gradilo, je obstajal že davno, preden so se pojavili predpisi s področja urbanizma. Sprva je šlo za t. i. neformalno nadzorstvo¹ mehanizmov, kot so navade, običaji, tradicija ipd., nadzor pa sta verjetno izvajala predvsem lokalna skupnost² in zemljiški gospod. Ta dva sta brez napisanih zapovedi in prepovedi omejevala svobodo posameznika tako, da s svojo gradnjo ni rušil ustaljenega reda.

Res je sicer, da je imel v preteklosti tisti, ki je želel zidati, že zaradi omejenih tehničnih zmoglosti takratnega stavbarstva precej manj svobode, kot je ima danes. Vendar je kljub temu tudi takrat obstajalo določeno polje, kjer bi graditelj lahko ravnal po svojih željah (ker bi mu to dopuščali znanje/tehnika in njegove finančne zmoglosti), a tega ni storil zaradi družbenih norm. Napačno bi bilo torej zgodovino idealizirati, češ da so svobodo posameznika graditelja pričeli omejevati šele predpisi. Žal pa v tem neformalnem nadzorstvu v preteklosti nimamo dovolj podatkov.

Ko neformalni nadzor ni več zadostoval in je svobodna, neomejena